Social- og Boligstyrelsen

Hvad skal du gøre, hvis du som frivillig bliver bekymret for et barns eller en ungs trivsel?

GUIDE TIL FRIVILLIGE SOCIALE ORGANISATIONER

Marts 2025

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af:

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@sbst.dk
www.sbst.dk

Udgivet marts 2025

Guiden er tilgængelig på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside www.sbst.dk

Der kan frit citeres fra guiden med angivelse af kilde.

ISBN: 978-87-85236-17-3

Indholdsfortegnelse

RETTIGHEDER

Til dig, som arbejder med børn, unge og forældre i dit frivillige arbejde 3
Hvad siger barnets lov om børns og unges rettigheder?. 4

BEKYMRING

Hvilke bekymringer skal du reagere på? 5
Hvordan kan du samarbejde med børn, unge og eventuelt forældre om underretningen?. 6

UNDERRETNING

Hvordan underretter du? ..... 7 •
Hvilke oplysninger skal med i en underretning? ..... 8 •
Hvordan skriver du en underretning på en respektfuld måde? ..... 9 •
Hvad kan du forvente, efter du har underrettet ..... 10 •
Hvad sker der i kommunen, når du har lavet en underretning? ..... 11 •
Underretninger i sager ved mistanke om overgreb eller æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol 12
Hvad sker der i kommunen, når du underretter ved mistanke om overgreb og æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol? ..... 13 •

STØTTE OG HJÆLP

Hvilken støtte og hjælp kan børn og unge få? 14
Hvordan kan du tale med barnet eller den unge om kontakten til kommunen? 15
Hjælp til samtaler med børn og unge om kontakten til kommunen 16
Hvad kan der ske, når du har en sag i kommunen? ..... 17 •

TIL ORGANISATIONEN

Til dig, som er ansat i organisationen og arbejder med frivillige ..... 18 •
Hvor kan du finde mere viden om rettigheder for børn og unge i udsatte positioner? 19

Udvalgte sider kan printes som plakater. Disse er markeret med •

Til dig, som arbejder med børn, unge og forældre i dit frivillige arbejde

I januar 2024 trådte barnets lov i kraft. Formålet med barnets lov er at styrke indsatsen for børn og unge i udsatte positioner, så de modtager den rette støtte og hjælp så tidligt som muligt. I loven er der et særligt fokus på inddragelse af børn og unge og på deres rettigheder. Det er vigtigt, at du som frivillig i arbejdet med børn, unge og forældre kender til rettighederne, så du har mulighed for at oplyse om dem.

Du vil i guiden her særligt blive præsenteret for børns og unges ret til at få støtte og hjælp fra kommunen, hvis de har brug for det. Du får også viden om, hvordan du kan bidrage til, at et barn eller en ung får den rigtige støtte og hjælp i tide. Guiden beskriver, hvad du kan gøre, hvis du får en bekymring for et barns eller en ungs trivsel. Du får eksempler på, hvilke bekymringer du bør reagere på, hvordan du tager kontakt til kommunen, og hvad der sker, efter kommunen modtager en underretning.

Guidens formål er at fungere som et opslagsværk, hvor du hurtigt kan orientere dig, i forhold til hvad du har brug for at vide, når du får en bekymring for et barn eller en ung.

Hvis du er ansat i en frivillige social organisation og samarbejder med frivillige, henvender side 18 sig særligt til dig.

Hvad siger barnets lov om børns og unges rettigheder?

Barnets lov beskriver, hvordan kommunen kan støtte og hjælpe børn og unge, der har udfordringer. Dette kan være sociale problemer, fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse (fysisk eller psykisk handicap) eller andre udfordringer, som gør, at barnet eller den unge er i mistrivsel. Loven bygger på et børnesyn, hvor børn og unge skal anerkendes som selvstændige individer med egne holdninger, ønsker og perspektiver på deres liv. I loven fremgår blandt andet følgende vigtige rettigheder:

- Børn og unge har ret til at få den rette støtte og hjælp i tide, hvis de har brug for det.
- Børn og unge har ret til at blive hørt og inddraget, så deres perspektiver altid er i fokus, forinden kommunen beslutter og træffer afgørelse om forhold i barnets eller den unges liv.
- Børn og unge har ret til de samme muligheder for omsorg, læring, trivsel og sundhed – uanset baggrund.

Ifølge barnets lov har alle voksne underretningspligt i Danmark. Det betyder, at du skal kontakte kommunen, hvis du bliver bekymret for, at et barn eller en ung er i mistrivsel. Du har pligt til at fortælle om det til den kommune, barnet eller den unge bor i, hvis du bliver bekymret for, om et barn eller en ung oplever omsorgssvigt, vold, mishandling, seksuelle overgreb eller andre former for svigt, der bringer barnets eller den unges sundhed eller udvikling i fare. Det kan være, at barnet eller den unge selv har givet udtryk for mistrivsel, men det kan også være, at du får viden om udfordringerne gennem andre.

Det er altid de voksne omkring barnet eller den unge, der har ansvaret for at reagere og handle, hvis et barn eller en ung mistrives. De voksne kan også fortælle børnene og de unge om deres rettigheder og støtte dem i at gøre brug af disse. Derfor kan du som frivillig være med til at gøre en stor forskel for børns og unges trivsel ved at lytte til dem og reagere, hvis du bliver bekymret for deres trivsel.

HVORDAN LYDER 'UNDERRETNINGSPLIGTEN'?

Barnets lov, § 135: Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældrenes eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer barnets eller den unges sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

§

HVAD ER EN BØRNE- OG UNGERÅDGIVER?

Børne- og ungerådgivere er de medarbejdere i kommunens familieafdeling, som arbejder med at hjælpe børn og unge og deres familier. De har til opgave at finde ud af, om der er noget, barnet eller den unge og eventuelt familien har brug for hjælp til. Børne- og ungerådgiveren vil tale med barnet eller den unge, med forældrene (oftest) og måske også med andre voksne, der kender til barnets eller den unges hverdag og trivsel. Nogle gange kaldes børne- og ungerådgivere også for socialrådgivere eller sagsbehandlere.

HVAD ER EN UNDERRETNING?

Når du laver en underretning betyder det, at du tager kontakt til et barns eller en ungs kommune om din bekymring for barnets eller den unges trivsel og udvikling. Der er ingen krav til formen på en underretning, så du kan underrette telefonisk, skriftligt via en mail eller en blanket på borger.dk. Du kan også møde op hos familieafdelingen i kommunen. En underretning kan laves anonymt, uden at du står som afsender og ikke-anonymt.

HVAD BETYDER DET AT HAVE 'EN SAG' I KOMMUNEN?

Hvis en børne- og ungerådgiver fra kommunen følger med i, hvordan et barn eller en ung har det, har de en 'sag' i kommunen. Sagen er det undersøgende arbejde, som børne- og ungerådgiveren laver for at finde ud af, om barnet eller den unge har brug for hjælp. Sagen er også de afgørelser, som de træffer for at få sat den rette hjælp og støtte i gang og det løbende arbejde, som fortsætter derefter.

Hvilke bekymringer skal du reagere på?

Som frivillig i en frivillig social organisation kan du opleve at blive bekymret for et barn eller en ung, som har nogle udfordringer i livet. Det kan være udfordringer i forskellige alvorsgrader. Du har pligt til at handle på dine bekymringer, også selvom du er i tvivl om, hvad det kan betyde for jeres relation.

Det kan være, at du er frivillig rådgiver, og at din kontakt med børn og unge primært foregår gennem anonyme opkald eller chats. Her er det vigtigt, at du får talt med barnet eller den unge om, at du kun har mulighed for at lave en underretning, hvis barnet eller den unge opgiver sin anonymitet og fortæller dig sit navn og bopælskommune.

Din vej fra bekymring til underretning

Det kan være, at aktiviteten, som du er involveret i, eller organisationens regler for tavshedspligt og anonymitet betyder, at du ikke kan tale med de andre frivillige om din bekymring for barnet eller den unge. Hvis du gerne må tale med dine medfrivillige, kan du i første omgang høre, om de har oplevet det samme som dig. Du kan altid henvende dig til den ansvarlige i din organisation. Det kan fx være din frivilligkoordinator eller rådgivningsleder. På den måde kan I have en dialog om bekymringen og blive klarere på, om der er grundlag for at underrette kommunen. Det kan være, at din organisation har beskrevet, hvem i organisationen, der sender underretninger.

Underretningspligten er personlig. I tilfælde, hvor din organisation vælger ikke at sende en underretning, men hvor du forsat oplever et behov for det, er du forpligtiget til at sende en underretning.

Eksempler på bekymrende adfærd, som kan lede til, at du eller organisationen laver en underretning:

Barnet eller den unge:

- Fortæller dig om bekymrende episoder i familien, skolen eller andre sammenhænge.
- Typisk ikke ønsker at komme hjem efter aktiviteter og/eller opholder sig meget på gaden.
- Typisk mangler nødvendig eller alderssvarende hjælp og støtte fra forældrene til fx at medbringe nødvendigt udstyr, til personlig hygiejne og/eller transport til og fra aktiviteter.
- Pludselig ændrer adfærd.
- Virker isoleret.
- Virker alvorligt nedtrykt eller trist i en periode.
- Udviser udadreagerende adfærd.
- Viser tegn på at være selvskadende.
- Har seksuelt grænseoverskridende adfærd.
- Søger voksne mere end andre jævnaldrende.
- Har et problematisk forbrug af alkohol, rusmidler m.m.
- Har et bekymrende samspil med sine forældre, eller hvor forældrene har en bekymrende adfærd.

Listen er ikke udtømmende og beskriver adfærd, som ikke nødvendigvis behøver at give anledning til bekymring. I tilfælde, hvor børn og unge udviser adfærd, som viser sig gennem flere af eksemplerne, er overskyggende og eventuelt langvarige, skal du hjælpe barnet eller den unge ved at tage kontakt til kommunen.

Hvordan kan du samarbejde med børn, unge og eventuelt forældre om underretningen?

Hvis barnet eller den unge selv er med til at lave underretningen, kan det være den bedste forudsætning for at få den rette støtte og hjælp til barnet eller den unge. Det gælder også i forhold til barnets eller den unges forældre, hvis du er i kontakt med dem. Hvis underretningen handler om en bekymring for vold og seksuelle overgreb eller æresrelaterede konflikter, som foregår i den nære familie, må du ikke inddrage forældrene.

Samarbejde med børn og unge

Når du i din kontakt med barnet eller den unge oplever at blive bekymret for barnets eller den unges trivsel, er det vigtigt, at du:

- Taler med barnet eller den unge om din bekymring.
- Tydeligt fortæller barnet eller den unge, hvis du bliver bekymret over nogle af de ting, som du ser eller hører i en sådan grad, at oplysningerne skal videre til en børne- og ungerådgiver i kommunen.
- Understreger over for barnet eller den unge, at du tager kontakt til børne- og ungerådgiveren af omsorg, og for at barnet eller den unge kan få den støtte og hjælp, som der eventuelt er brug for.
- Inddrager barnet eller den unge i at lave underretningen sammen med dig og din organisation.

Det kan være, at barnet eller den unge har mod på at sætte egne ord på sin livssituation og de udfordringer, som barnet eller den unge oplever. Hvis barnet eller den unge formulerer sit behov og ønsker til forandring, er det nemmere for børne- og ungerådgiveren at vurdere behovet for støtte, når børne- og ungerådgiveren har modtaget underretningen. Barnet eller den unge kan også genkende beskrivelserne af sig selv i underretningen, når barnets eller den unges egne ord har fået vægt.

Måske har barnet eller den unge ikke lyst til at deltage i at lave underretningen. Eksempelvis kan relationen og loyaliteten til forældrene blive sat på en prøve, hvis underretningen handler om udfordringer i familien, som påvirker barnets eller den unges trivsel negativt, og hvor familien i øvrigt ikke er inddraget i dialogen.

Når børn og unge er sårbare og måske fortæller om deres udfordringer, er det vigtigt, at du fortæller dem om din underretning, så de ved, hvad der sker omkring dem. Selvom det kan betyde, at de reagerer negativt og måske trækker sig fra relationen til dig derefter. Det gælder også, hvis din bekymring er baseret på dine observationer, eller du har oplevet ændringer i barnets eller den unges adfærd, som er så bekymrende, at der skal handles på det.

Samarbejde med forældre

Hvis du som frivillig har kontakt med forældre, kan samtaler med dem om dine bekymringer for barnets eller den unges trivsel ofte hjælpe forældrene og kommunen til at få et godt samarbejde om at støtte og hjælpe barnet eller den unge. Hvis forældre bliver inddraget i dine bekymringer, kan der skabes mulighed for, at de gerne vil samarbejde med dig og din organisation om at underrette kommunen.

Du må ikke orientere forældrene eller nær familie, hvis du mistænker eller ved, at et barn eller en ung er udsat for fysisk eller psykisk vold eller seksuelle overgreb, og du har mistanke om, at overgrebene er begået af forældre eller nære familiemedlemmer. Det samme gælder, hvis et barn eller en ung er indblandet i æresrelaterede konflikter eller er udsat for negativ social kontrol.

I de tilfælde skal underretningen ske øjeblikkeligt til kommunen.

Forældre har viden og erfaring med deres barn, som de kan bidrage med, og det kan hjælpe både familien og kommunen i den efterfølgende proces.

Forældre kan ikke sige nej til, at der bliver lavet en underretning om deres barns eller unges trivsel. Hvis de ikke ønsker at medvirke til en underretning, skal du eller din organisation stadig lave en underretning, som sendes til familieafdelingen i kommunen, som så efterfølgende indkalder forældrene til samtaler.

HVORDAN UNDERRETTER DU?

KLIK & PRINT!
(op til A3 størrelse)

Alle, der har mistanke om eller finder ud af, at et barn eller en ung udsættes for eller lever under forhold, som kan være til fare for barnets eller den unges sundhed eller udvikling, har ifølge loven pligt til at underrette barnets eller den unges kommune.

Underretningen kan laves anonymt, hvis du ønsker det. Når du og/eller din organisation underretter kommunen om et konkret barn eller en ung, skal kommunen inden for 6 hverdage sende en kvittering på underretningen.

Som underretter får du ikke efterfølgende oplysninger om, hvilken støtte eller hjælp kommunen vælger at give barnet, den unge eller familien.

Du kan kontakte barnets eller den unges kommune på den måde, du vil.

Du kan underrette ved at:

- udfylde en blanket digitalt
- skrive et brev eller en e-mail
- ringe til Familieafdelingen
- møde frem.

Du kan også altid underrette om din bekymring for et barn eller en ung direkte til Ankestyrelsen, se link på side 19.

Hvis der er behov for hjælp her og nu, fx hvis barnet eller den unge er i fare, kan du få kontakt til kommunen ved at ringe til politiet på **114**. Politiet kan viderestille dig til en børne- og ungerådgiver i den kommune, som barnet eller den unge bor i.

borger.dk

Digital underretning

1. Åbn hjemmesiden borger.dk
2. Skriv i søgefeltet: Underretning
3. Vælg mellem
   - Underret om børn/unge
   - Underret om børn/unge – ikke anonym
   - Underret om børn og unge – anonym
4. Vælg den kommune fra listen, som barnet eller den unge bor i
5. Tryk på 'videre' for at komme til underretningsblanketten
   - Log in, hvis du underretter som ikke anonym
   - Tryk 'fortsæt', hvis du underretter som anonym
6. Udfyld underretningsblanketten
7. Tryk 'send', og du modtager en kvittering.

Udfyldningen af en underretning kan have andre trin end den beskrevne, alt efter hvilken kommune du søger på hos borger.dk.

KLIK & PRINT!
(op til A3 størrelse)

HVILKE OPLYSNINGER SKAL MED I EN UNDERRETNING?

Her er inspiration til oplysninger, som kan indgå i en underretning. Det er ikke nødvendigt, at du har alle oplysninger, men det er vigtigt, at underretningen er så beskrivende og konkret som muligt. Det er også vigtigt, at beskrivelserne er objektive, og du ikke fortolker eller vurderer barnets eller den unges behov.

→ **Hvem handler det om? – Kontaktoplysninger, hvis du har adgang til dem**

- Barnets eller den unges navn (evt. cpr-nummer)
- Alder
- Forældres navne
- Barnets adresse(r)
- Telefonnummer på barnet eller den unge og eventuelt forældre.

→ **Hvem skriver, og hvad er dit kendskab/relation til barnet/den unge og familien?**

- Hvem er du, og hvordan kender du barnet eller den unge?
- Hvor længe har I kendt hinanden?

→ **Årsagen til din bekymring**

- Hvornår og hvorfor blev du bekymret for barnets eller den unges trivsel?
  - » Beskriv samtalen eller situationen, og hvad du lagde mærke til.
  - » Hvis der er flere samtaler og situationer – beskriv dem.
- Hvilke tegn på mistrivsel har du set?
- Hvad har barnet eller den unge fortalt?

→ **Observationer og beskrivelse af barnet/den unge og eventuelt forældre**

- Er der fysiske tegn på mistrivsel såsom vold, selvskade, dårlig hygiejne eller andet, som bekymrer dig?
- Er der psykiske tegn på mistrivsel såsom nedtrykthed, isolation eller andet, som bekymrer dig?
- Hvordan havde barnet eller den unge det, før du blev bekymret, hvis der er sket et skift?
- Hvilke bekymringer udtrykker barnet eller den unge selv?
- Har andre i organisationen oplevet noget hos barnet eller den unge, som bekymrede dem?

→ **Hvem er orienteret om denne underretning og hvordan?**

- Har du talt med barnet eller den unge i processen med at lave underretningen?
- Har du givet barnet eller den unge og forældrene besked om, at du sender en underretning til kommunen, og har de eventuelt set den?
- Hvad var deres reaktioner eller bemærkninger til underretningen?

→ **Andre relevante oplysninger**

- Ved du andet, som kan have betydning for barnets eller den unges situation?
  - » Fx hvordan søskende i familien har det.

→ **Navn på dig/jer, som underretter, og dato**

- Her skriver du navn(e) og organisation – medmindre du henvender dig anonymt.
- Husk datoen. Den har betydning i sagens historik.

Vær opmærksom på, at du ikke må orientere forældrene eller nær familie, hvis du mistænker eller ved, at et barn eller en ung er udsat for fysisk eller psykisk vold eller seksuelle overgreb, og du har mistanke om, at overgrebene er begået af forældre eller nære familiemedlemmer. Det samme gælder, hvis et barn eller en ung er indblandet i æresrelaterede konflikter eller er udsat for negativ social kontrol. I de tilfælde skal underretningen ske øjeblikkeligt til kommunen.
Se mere på side 12.

KLIK & PRINT!
(op til A3 størrelse)

HVORDAN SKRIVER DU EN UNDERRETNING PÅ EN RESPEKTFULD MÅDE?

Formuleringer om barnets, den unges og eventuelt familiens udfordringer bør i underretningen skrives med blik for, at de selv skal kunne læse med uden at opleve at være forkerte eller føle sig dømt af andre. Du finder her ni vejledende principper for, hvordan du kan videreføre din fortrolige og respektfulde forbindelse med barnet eller den unge ved at være opmærksom på, hvordan du skriver underretningen.

DE 9 SKRIFTLIGHEDSPRINCIPPER

1. Vær opmærksom på, hvordan du skriver om børns og unges udfordringer og problemer, og sørg altid for at adskille problemer fra barnet eller den unge person

Skriver du fx, at barnet eller den unge er 'problematisk', kan det nemt opfattes, som om det er barnet eller den unge selv, der er et problem.

2. Inddrag børn og unge i underretningen, hvis det er muligt, så de har reel medindflydelse på, hvad der bliver skrevet om dem

Det er vigtigt at fortælle børn og unge, hvad du skriver om dem i underretningen, så de får mulighed for at komme med deres synspunkter og føler sig inddraget i processen.

3. Tydeliggør, hvem der er tekstens afsender (medmindre underretningen er anonym)

Det er vigtigt for børn og unge at vide, hvem der har skrevet hvad om dem, hvis du gerne vil sætte dit navn på underretningen. Afsenderen kan også være en anden fra organisationen, fx en rådgivningsleder eller en frivilligkoordinator.

4. Tydeliggør, hvad du baserer dine oplysninger på

Det er vigtigt at skrive ned, hvad du baserer dine oplysninger om barnet, den unge eller familien på. Det kan være uhensigtsmæssigt for barnet eller den unge, hvis man ikke ud fra sagsakterne kan se, hvad oplysningerne er baseret på.

5. Vær opmærksom på forskellen mellem observationer og vurderinger

For børn og unge, som bliver beskrevet i underretningen, er det vigtigt, at der skelnes mellem, hvad du observerer (faktuelt/objektivt), og hvad du vurderer (subjektivt).

I en underretning skal vurderinger udelades. Det er børne- og ungerådgiverne i kommunen, som vurderer, om og hvad barnet eller den unge har behov for.

6. Tydeliggør konteksten

Det vil sige, at det skal være tydeligt, i hvilke situationer du oplever, at barnet eller den unge har bekymrende adfærd. Det kan være, at barnet eller den unge isolerer sig, er nedtrykt eller påfaldende opsøgende over for voksne, eksempelvis, når de skal afsted til et bestemt familiemedlem eller en aktivitet.

7. Tydeliggør formålet med underretningen

Det er vigtigt, at børn og unge kender til formålet med underretningen, hvis de en dag søger om aktindsigt i egen sag.

8. Skriv kort og neutralt, og sørg for, at dine egne (negative) følelser ikke skinner igennem

Det er vigtigt, at du skriver underretningen ordentligt, respektfuldt og neutralt.

9. Undgå fremmedord og bud på eventuelle diagnoser

Det er vigtigt at undgå indforståede (fag)termer og fremmedord, så barnet, den unge eller familien, som der laves en underretning på, kan læse og forstå den.

De 9 skriftlighedsprincipper er udarbejdet af Mette Larsen i et samarbejde med Idamarie Leth Svendsen, Anne Homann Bjerregaard og Bettina Bruun Andersen fra socialrådgiveruddannelsen på Københavns Professionshøjskole. Her er principperne omskrevet, så de særligt understøtter skriftligheden i forbindelse med en underretning og er tilpasset, så de kan anvendes af dig, som er frivillig.

HVAD KAN DU FORVENTE, EFTER DU HAR UNDERRETTET?

Det kan være rart at vide, hvad der sker, efter du har sendt en underretning, både i forhold til hvordan forløbet kan se ud for dig, og i forhold til hvordan forløbet kan se ud for barnet, den unge og familien, som underretningen handler om.

KLIK & PRINT!
(op til A3 størrelse)

MODTAGELSE AF UNDERRETNINGEN

I kommunen er der oftest en mailpostkasse, som kommunens familieafdeling og dermed børne- og ungerådgivere læser løbende. Hvis du har sendt en underretning som et brev, kan der gå nogle dage, før brevet når frem til Familieafdelingen.

BESKED OM UNDERRETNINGEN

Hvis ikke du underretter anonymt, får den eller dem, som underretningen handler om, at vide, hvem der har sendt den. Du kan blive kontaktet af kommunen, hvis børne- og ungerådgiveren har brug for mere viden om din bekymring. Du er kun forpligtet til at fortælle uddybende om den bekymring, som har ført til, at du har sendt underretningen, og ikke andre forhold.

24-TIMERSVURDERING

Kommunen skal lave en vurdering af underretningen inden for 24 timer. Her skal en børne- ungerådgiver i den kommunale familieafdeling tage stilling til, om barnet eller den unge og/eller familien har behov for akut støtte. Det vil ofte kun gøre sig gældende, hvis der er tale om en underretning, der handler om vold eller seksuelle overgreb. Læs mere om underretninger, der drejer sig om vold, seksuelle overgreb eller æresrelaterede konflikter i familien, på side 12.

TIDSRAMME, HVIS SAGEN IKKE ER AKUT

Hvor lang tid, kommunen skal bruge på at undersøge en underretning, kommer an på, hvor alvorlig bekymringen er. Vurderer kommunen, at barnet eller den unge har behov for enten støttende indsatser eller for at blive anbragt uden for hjemmet, skal der udarbejdes enten en afdækning eller en børnefaglig undersøgelse. Der er ikke tidsfrist på afdækningen, men en børnefaglig undersøgelse skal laves, inden der er gået 4 måneder fra den dato, hvor kommunen har fået anledning til at tro, at barnet eller den unge har behov for støtte eller hjælp.

FORLØB EFTER 24-TIMERSVURDERING

Det kan være, at kommunen vurderer, at barnet eller den unge ikke har behov for støtte og hjælp efter barnets lov, når der er lavet det, der hedder en screening, som er en indledende vurdering. Hvis sagen ikke skal undersøges yderligere, men barnet eller den unge fortsat har brug for kortvarig støtte, kan sagen lukkes efter en screening, fx til et tidligt forebyggende forløb.

Det kan også være, at screeningen leder videre til, at den eventuelle udfordring skal beskrives endnu mere. Det kan gøres ved hjælp af en afdækning, hvor man ser på en eller flere sammenhængende problematikker, som fx skolefravær og/eller ved hjælp af en børnefaglig undersøgelse, hvor man ser på hele barnets eller den unges samlede situation. Der kan træffes afgørelse om, hvorvidt barnet eller den unge har behov for længerevarende støtte og hjælp, og i så fald hvilken, efter en afdækning eller en børnefaglig undersøgelse.

Barnets lov – Eksempel på et sagsforløb

HVAD SKER DER I KOMMUNEN, NÅR DU HAR UNDERRETTET?

KLIK & PRINT!
(op til A3 størrelse)

Du underretter kommunens familieafdeling

Du sender en underretning på baggrund af bekymring for barnets eller den unges trivsel.

Børne- og ungerådgivere i familieafdelingen behandler underretningen

Kommunen vurderer underretningen inden for 24 timer for at tage stilling til, om barnet eller den unge har brug for akut indsats.

Kommunen bekræfter modtagelse af underretningen efter senest 6 hverdage.

Screening: Efter en underretning laver kommunen en screening, hvor de vurderer, om der er behov for at lave en afdækning, en børnefaglig undersøgelse eller at sætte gang i en indsats.

Afdækning: Hvis screeningen viser et behov for mere viden om barnet, den unge og familien, skal kommunen afdække dette. Så vidt muligt foregår det i samarbejde med barnet, den unge og forældrene.

Børnefaglig undersøgelse: Hvis der er tale om mere alvorlige og komplekse sager, laver kommunen en børnefaglig undersøgelse.

Familieafdelingen sætter gang i en indsats til barnet, den unge og/eller familien

På baggrund af screeningen eller afdækningen kan børne- og ungerådgiveren beslutte at sætte gang i en tidlig forebyggende eller støttende indsats. Det kan være indsatser, som hjælper familien.

På baggrund af afdækningen kan børne- og ungerådgiveren beslutte at sætte gang i en støttende indsats. Det kan fx være en kontaktperson for barnet, den unge og/eller familien eller familiebehandling.

På baggrund af den børnefaglige undersøgelse kan børne- og ungerådgiveren beslutte at sætte gang i en støttende indsats eller træffe afgørelse om en anbringelse.

Underretninger i sager ved mistanke om overgreb eller æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

Hvis du som frivillig har mistanke eller viden om, at et barn eller en ung er udsat for eller tidligere har været udsat for fysisk eller psykisk vold, seksuelle overgreb, negativ social kontrol eller er indblandet i æresrelaterede konflikter, er der nogle særlige omstændigheder forbundet med underretningen.

Særlige omstændigheder ved underretninger om vold og seksuelle overgreb

Overgreb dækker over fysisk vold og psykisk vold og seksuelle overgreb. Fysisk vold kan fx være, hvis barnet eller den unge bliver slået, skubbet, taget hårdt fat i eller lignende. Psykisk vold kan fx være, hvis barnet bliver truet, kaldt nedværdigende ting, eller hvis det overværer vold mellem forældrene i hjemmet. Seksuelle overgreb kan fx være blottelser, at blive tvunget til at gøre noget seksuelt ved andre, eller at andre tvinger en til seksuelle handlinger. Seksuelle overgreb kan også foregå digitalt såsom grooming, ulovlig billeddeling eller lignende.

Hvis du har mistanke eller viden om, at et barn eller en ung er udsat for vold eller seksuelle overgreb, skal du lave en underretning. Hvis du mistænker eller ved, at en eller begge forældre eller et nærtstående familiemedlem er involveret i volden eller overgrebet, er det vigtigt, at forældrene ikke får besked om underretningen, inden kommunen reagerer på den. En børne- og ungerådgiver skal tale med barnet eller den unge, inden forældrene informeres om underretningen, for at undgå, at forældrene får mulighed for at påvirke barnets eller den unges fortælling.

Særlige omstændigheder ved underretninger om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

Æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol kan opstå i nogle familieformer, hvor barnets eller den unges rettigheder og trivsel begrænses af hensyn til familiens ære. Negativ social kontrol kan være handlinger som en gruppe, fx en familie, bruger til at få en person til at være på en bestemt måde. Negativ social kontrol kan fx ses som begrænsninger af barnets eller den unges muligheder for at træffe valg for sit eget liv. Det være sig om sociale relationer, fritidsinteresser, seksualitet, krop, uddannelse og job. Det kan også handle om, at barnet eller den unge fastholdes i uønskede relationer, isoleres eller overvåges.

Hvis du har mistanke eller viden om, at et barn eller en ung er udsat for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, skal du underrette kommunen. Ligesom ved overgreb skal forældrene ikke orienteres, hvis underretningen omhandler æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, hvor mistanken retter sig mod en eller begge forældre eller andre familiemedlemmer.

På næste side finder du et overblik over, hvordan et sagsforløb for et barn eller en unge kan se ud hos kommunen, efter kommunen modtager en underretning om overgreb eller æresrelaterede konflikter.

Barnets lov – Eksempel på et sagsforløb

HVAD SKER DER I KOMMUNEN, NÅR DU UNDERRETTER VED MISTANKE OM OVERGREB OG ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER?

KLIK & PRINT!
(op til A3 størrelse)

Du underretter kommunens familieafdeling

Du sender en underretning på baggrund af en mistanke om, at barnet eller den unge er udsat for overgreb eller æresrelaterede konflikter/negativ social kontrol.

Børne- og ungerådgivere i familieafdelingen behandler underretningen

Kommunen vurderer underretningen inden for 24 timer for at tage stilling til, om barnet eller den unge har brug for akut indsats.

Kommunen bekræfter modtagelse af underretningen efter senest 6 hverdage.

Ved bekymring om overgreb og æresrelaterede konflikter skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Dette sker uden forældrenes samtykke eller tilstedeværelse, hvis mistanken retter sig mod en eller begge forældre eller nærtstående familiemedlemmer.

Børnefaglig undersøgelse:
Hvis der er tale om, at et barn eller en ung har været udsat for overgreb eller indgår i en æresrelateret konflikt, eller der er mistanke herom, laver kommunen en børnefaglig undersøgelse.

Familieafdelingen sætter gang i en indsats til barnet, den unge og/eller familien

På baggrund af den børnefaglige undersøgelse kan børne- og ungerådgiveren beslutte at sætte gang i en støttende indsats. Det kan fx være en kontaktperson for barnet, den unge og/eller familien eller familiebehandling.

På baggrund af den børnefaglige undersøgelse kan der træffes afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet.

Hvilken støtte og hjælp kan børn og unge få?

Det kan være godt at vide, hvordan kommunens familieafdeling kan støtte og hjælpe barnet eller den unge, hvis der er behov for det. Det kan være nemmere, for dig som frivillig, at tale med barnet eller den unge og forældrene om din bekymring, hvis du har viden om, hvordan kontakten til kommunen kan være en vej til den støtte og hjælp, som barnet, den unge eller familien har behov for.

Støtten til barnet eller den unge efter barnets lov kan se ud på mange måder og vil blive tilbudt barnet, den unge eller familien med udgangspunkt i deres behov og ønsker.

Det kan variere fra kommune til kommune, hvad de forskellige tilbud, også kaldet indsatser, konkret indeholder, men de skal alle kunne tilbyde støtte og hjælp.

BARNETS LOV

§ 30 Tidligt forebyggende indsatser

Formålet med en tidligt forebyggende indsats er at hjælpe barnet eller den unge med aktuelle udfordringer. Det kan være i forbindelse med fx en ulykke eller pludselig opstået alvorlig sygdom i familien. En tidligt forebyggende indsats kan fx være familierettede indsatser såsom samtalegrupper.

Indsatser, kommunen kan sætte i gang:

- Konsulentbistand, herunder familierettede indsatser
- Netværks- eller samtalegrupper
- Rådgivning om familieplanlægning
- Andre indsatser, der har til formål at forebygge et barns eller en ungs eller familiens vanskeligheder.

§ 32 Støttende indsatser

Formålet med en støttende indsats er individuelt, alt efter de udfordringer barnet, den unge og/eller familien har. Støttende indsatser har til formål at imødekomme barnets eller den unges særlige behov for støtte. En støttende indsats kan fx være en kontaktperson til barnet eller den unge.

Indsatser, kommunen kan sætte i gang:

- Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted eller lignende
- Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet
- Kontaktperson for barnet, den unge eller for hele familien
- Formidling af praktiktilbud hos offentlig/privat arbejdsgiver for den unge og udbetaling af godtgørelsen
- Familiebehandling eller behandling af barnet/den unge
- Familieanbringelse
- Støtteophold
- Anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte.

§§ 46-47 Anbringelse

Formålet med anbringelse er at sikre, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling ikke bliver alvorligt skadet på grund af ringe eller manglende omsorg, fysisk eller psykisk vold, seksuelle overgreb eller andet. En anbringelse kan ske med eller uden forældrenes eller den unge over 15 års samtykke.

Indsatser, kommunen kan sætte i gang:

- Anbringelse med samtykke fra forældrene
- Anbringelse uden samtykke fra forældrene.

Hvordan kan du tale med barnet eller den unge om kontakten til kommunen?

Hvis et barn eller en ung får en sag i kommunen efter en underretning, har barnet eller den unge brug for støtte og omsorg i forløbet. Du kan som frivillig stadig have samtaler med og støtte barnet eller den unge, efter du har lavet en underretning, hvis du oplever, at barnet eller den unge har brug for det.

Du kan støtte barnet eller den unge ved at vise forskellige redskaber, som kan give barnet eller den unge en bedre forståelse for, hvad der kan komme til at ske, efter kommunen modtager underretningen. På de følgende sider finder du links til både en videoserie og en ordliste til børn og unge, som får en sag i kommunen. Du finder også et overblik med tegninger, som du kan bruge til at snakke med mindre børn om, hvad de kan opleve i kontakten med kommunen. Derudover kan du som frivillig også hjælpe barnet eller den unge med at kende til og forstå deres rettigheder. Det betyder blandt andet, at du kan oplyse barnet eller den unge om retten til at sige nej til samtaler med børne- og ungerådgiveren fra kommunen; retten til at bede om en pause, hvis der er brug for det under samtalen, og retten til at blive hørt og have indflydelse på, hvad der kommer til at ske. Det er vigtigt, at barnet eller den unge er bekendt med egne rettigheder.

Alle børn og unge, der skal have en samtale med en børne- og ungerådgiver fra kommunen, har også ret til at have en bisidder med. Det er en voksen, som kan støtte og hjælpe barnet eller den unge under samtalen, hvis barnet eller den unge ønsker det. En bisidder kan støtte barnet eller den unge i at få sagt det, der er vigtigt, og med at huske de aftaler, der bliver lavet, og hvad der generelt bliver sagt til samtalen. Du kan oplyse barnet eller den unge om retten til en bisidder og hjælpe med at finde en, hvis barnet eller den unge ønsker det. Børn og unge kan blandt andet få en bisidder igennem Børns Vilkår.

→ **Læs mere om bisidning på deres hjemmeside**

Hjælp til samtaler med børn og unge om kontakten til kommunen

Videoserie til børn og unge om deres rettigheder, når de har en sag i kommunen

Social- og Boligstyrelsen har sammen med Børns Vilkår og VIVE udgivet en videoserie til børn og unge om mødet med kommunen. Du kan fx se videoerne sammen med barnet eller den unge, hvis du har sendt en underretning til deres kommune, og de skal have en samtale med en børne- og ungerådgiver. Du kan også selv se videoerne for at få mere indsigt i, hvad børn og unge kan opleve i mødet med kommunen, så du kan tale med barnet eller den unge om det.

Filmen findes også på grønlandsk, hvis barnet, den unge eller familien har grønlandsk baggrund.

→ Se videoerne her

→ Se videoerne på grønlandsk her

'Ord der er gode at kende, når du skal tale med nogen fra kommunen – LISTEN'

Der findes en ordliste til børn og unge med ord, der er gode at kende, når de skal tale med nogen fra kommunen. Du kan læse hæftet sammen med barnet eller den unge, hvis I taler sammen om, at de fx skal til møde med en børne- og ungerådgiver, eller hvis du har en støttende rolle som bisidder.

→ LISTEN - Ord der er gode at kende når du skal tale med nogen fra kommunen

→ Ordlisten findes også i printvenlig udgave her

Den printvenlige liste skal foldes som en pjece i A5-format. For at kunne gøre det skal du, før du printer, vælge 'Print på begge sider' i A4-format, og derefter 'Vend efter kort kant' (indstillingen hedder også 'Top-top' eller 'Head- head').

På næste side finder du et børnevenligt overblik, som viser, hvad børne- og ungerådgiverne i kommunen skal gøre, når de modtager en underretning om et barn eller en ung. Overblikket kan du bruge som støtte i din snak med barnet eller den unge, hvis det får en sag i kommunen.

HVAD KAN DER SKE, NÅR DU HAR EN SAG I KOMMUNEN?

Når man siger, at 'du har en sag' betyder det, at kommunen, du bor i, prøver at finde ud af, om du har brug for hjælp.

KLIK & PRINT!
(op til A3 størrelse)

Ofte begynder en sag med, at nogen fortæller kommunen, at de er bekymrede for dig.

En rådgiver fra kommunen taler med dine forældre om det, kommunen har fået at vide.

Rådgiveren taler med dig om, hvordan du og din familie har det.

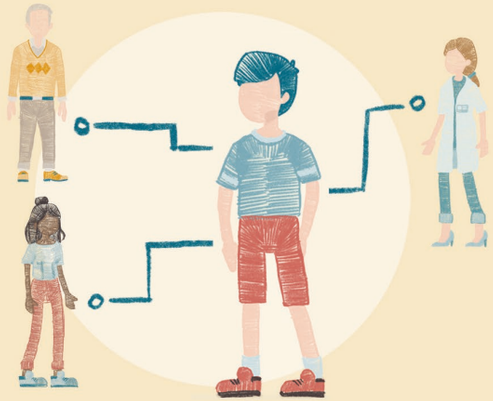

Rådgiveren taler med andre, der kender dig godt.

Rådgiveren og kommunen beslutter sammen med dig og din familie, om der skal gøres noget.

Hvis der skal gøres noget, vil rådgiveren blive ved med at følge med i, hvordan det går.

VIDENSCENTER OM BØRNEINDDRAGELSE OG UDSATTE BØRNS LIV

Social- og Boligstyrelsen · VIVE · BØRNS VILKÅR

KLIK & PRINT!
(op til A3 størrelse)

TIL DIG, SOM ER ANSAT I ORGANISATIONEN OG ARBEJDER MED FRIVILLIGE

I det frivillige arbejde møder jeres frivillige ofte børnene og de unge på måder og under rammer, hvor de kan skabe fortrolige rum og relationer til dem. Som organisation bør I kunne vejlede de frivillige i, hvad de kan gøre, hvis de får en alvorlig bekymring for et barns eller en ungs trivsel. På denne side kan I læse, hvordan I som organisation kan bruge guiden, samt hvordan I bør handle, hvis en frivillig eller I som organisation bliver bekymret for et barn eller en ung.

I kan som organisation bruge guiden:

- → til at klæde de frivillige på til deres kontakt med børn og unge, fx i forbindelse med opstart af nye frivillige.
- → som opslagsværk, hvor I kan hente viden om barnets lov, handlemuligheder i forhold til at reagere på mistrivsel hos børn og unge samt inspiration til øvrigt relevant materiale.
- → til at klæde de frivillige på til at kende børns og unges rettigheder og til at kunne tale med børn og unge om disse, når der er behov for det.

I bør som organisation:

- → sikre, at de frivillige er klædt på til at handle ved en bekymring for et barn eller en ung, og at de frivillige ved, hvor de kan få sparring, hvis de har behov for det. Det kan fx være hos ansvarlige medarbejdere i jeres organisation.
- → kunne give sparring til frivillige, der henvender sig med en bekymring for et barn eller en ung i mistrivsel. Hvis der er behov for at handle på bekymringen, skal der sendes en underretning til den kommune, barnet eller den unge bor i. Underretningen bør skrives i samarbejde med den eller de frivillige, som er i tæt kontakt med barnet eller den unge med udgangspunkt i deres viden og bekymring.
- → understøtte den frivillige i at underrette om deres bekymring. Det kan være en svær situation at stå i, hvor den frivillige kan opleve at bryde den fortrolige relation, der er blevet opbygget til barnet eller den unge. Der kan også være situationer, hvor det er mere hensigtsmæssigt, at den frivillige kan forblive anonym, og at det derfor er organisationen, der er afsender på underretningen.
- → vejlede de frivillige i, at de har mulighed for lave en personlig underretning uden om organisationen, hvis I som organisation ikke vurderer, at der er behov for en underretning baseret på bekymringens indhold.

Hvordan vurderer I, om I skal lave en underretning?

Det er altid en vurdering, hvornår en bekymring for et barn eller en ung bør lede til en underretning. Hvis en frivillig har brug for sparring i forhold til en bekymring, er det vigtigt, at I som organisation tager bekymringen alvorligt. Sammen med den frivillige kan I lægge en plan for, hvorvidt der bør underrettes, eller hvordan I på anden vis kan støtte eller hjælpe barnet eller den unge.

Det kan være, at I ved, at barnets eller den unges udfordringer relaterer sig til forhold på skolen, i dagtilbuddet eller på uddannelsen. Det kan i første omgang være mere hensigtsmæssigt, at udfordringen løses med barnets eller den unges lærere eller pædagoger fremfor gennem en underretning til kommunens familieafdeling.

Det er altid en konkret vurdering i den pågældende situation og er derfor også meget afhængigt af, hvor meget man ved om barnets eller den unges udfordringer. Derfor kan det også kan være udfordrende for den enkelte frivillige at vide, hvornår man bør underrette. Inddrag barnet eller den unge i jeres bekymring, hvis det kan lade sig gøre, så I nemmere kan få indtryk af, hvad der kan være behov for af støtte eller hjælp.

I kan som organisation få sparring hos børne- og ungerådgiverne, hvis I er i tvivl om, hvorvidt jeres bekymring skal lede til underretning. Det kan I gøre ved at tage kontakt til kommunens familieafdeling. Det er vigtigt at vide, at underretninger altid vurderes af en børne- og ungerådgiver. Denne vil tage stilling til, hvad underretningen skal føre til, og hvorvidt barnets eller den unges udfordringer skal løses af nogle andre end familieafdelingen.

Hvor kan du finde mere viden om rettigheder for børn og unge i udsatte positioner?

→ **DinSide**

Siden er for børn og unge, der gerne vil i kontakt med voksne, som kan hjælpe dem. Via linket kan børn og unge finde frem til deres kommunes børnevenlige indgang, hvor de kan komme i kontakt med børne- og ungerådgivere, hvis de har brug for støtte og hjælp.

→ **Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv**

På videnscenterets hjemmeside findes der videoer og redskaber, der kan klæde børn og unge på til at skulle til møder med børne- og ungerådgivere. Der ligger blandt andet en videoserie, som fortæller børn og unge, hvad de skal forvente, når de skal til møde på kommunen, og hvad deres rettigheder er i den forbindelse.

→ **Underretninger om børn og unge – Ankestyrelsen**

På Ankestyrelsens hjemmeside kan man finde en blanket til underretninger. Denne kan tages i brug, hvis man som borger er bekymret for et barn eller en ung og har indtryk af, at kommunen ikke giver den rette eller tilstrækkelig støtte til barnet eller den unge.

→ **MÆRK**

På MÆRK's hjemmeside kan du få viden fra og sparring med sikkerhedskonsulenterne, hvis du er bekymret for, at et barn eller en ung er udsat for æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol.

Social- og Boligstyrelsen

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.sbst.dk

Marts 2025